

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2006

HUNGARIAN

HIGHER LEVEL

Friday 9th June
Morning 9.30 a.m. – 12.30 p.m.

Magyar nyelv

Válaszolj érthetően magyarul az I., II. és III. részben feltett kérdésekre!

Kemény kötések

- Nemrégiben Mátyás király könyvtára, a corvinák is felkerültek az UNESCO világmélekezet-listájára. Kevesen tudják, hogy e szétszóródott gyűjtemény negyede milyen politikai manőverezések nyomán került vissza Magyarországra. Mátyás király híres könyvtárának ma fellelhető maradéka, alig tizede – 216 kódex
- 5 – többfelé található: 53 magyar, 49 olasz, 39 osztrák könyvtárak, a többi francia, német, angol, amerikai és török gyűjtemények becses darabja. A híres könyvgyűjtemény történetének ismeretében az is csoda, hogy ma Magyarországon található a legtöbb corvina. Kétszáz éve még úgy tudták, hogy Mátyás egykori hazájában hírmondó sem maradt a kódexekből. Buda 1541-es elfoglalásakor
- 10 Szulejmán szultán a palotában található könyvtár egy részét hadizsákmányként magával vitte, a maradék pedig elpusztult vagy eltűnt. Éppen ezért a magyar Országgyűlés 1802-ben úgy határozott, hogy a corvinákat fel kell kutatni és haza kell hozni: a könyvek visszaszerzése politikai ügy lett a reformkori Magyarországon. A corvinák úgy váltak jelképpé, hogy valódi tartalmukat nem
- 15 ismerték. A kódexeknek ugyanis nem maradt fenn hiteles jegyzéke, és csak az 1840-es évekre sikerült összeállítani róluk egy feltételezett katalógust. A hazatérés a legtöbb példány esetében diplomáciai háttéralkuk révén történt, amire a legjobb példa a két úgynevezett modenai corvina esete. A negyedik század végén élt Aranyházú Szent János konstantinápolyi püspök és kortársa, a Bibliát latinra
- 20 fordító Szent Jeromos írásait tartalmazó két műről nem lehet teljes biztonsággal kijelenteni, hogy Mátyás király polcán állottak. Bár Mátyás rendelte meg őket egy firenzei másolóműhelytől, a király 1490-es halálakor egyes feltételezések szerint Itáliában ragadhattak, és – mint más kötetekre is – ottani előkelőségek csaptak le rájuk. 1560-ban a két említett kódex bizonyosan II. Alfonz modenai herceg
- 25 birtokában volt, és majdnem 300 éven át ott is maradt. Akkor viszont hirtelen egy politikai játszma részévé váltak, mivel 1847 őszén, az egyre forrongóbb időkben Metternich kancellár corvinákkal szerette volna lehűteni a rebellióra hajlamos magyarokat. A bécsi udvarnak sikerült is meggyőznie az akkori tulajdonost, V. Habsburg Ferenc herceget, hogy mondjon le két kódexéről. Ám mire a darabok
- 30 a birodalom fővárosába értek, Pest-Budán már kitört a forradalom, így a gesztus okafogyottá vált. A végül az udvari könyvtárban elhelyezett kötetek csak több mint négy évtized múltán, 1891-ben érkeztek meg az eredeti címzett, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárába. A múzeum kézirattárának akkori vezetője, Csontos János ugyanis kinyomozta hollétüket, és kilobbizta, hogy Ferenc József a magyaroknak
- 35 ajándékozta azokat. A hazatérés azonban ideiglenesnek bizonyult, mert a trianoni békekötést követően Olaszország visszakövetelte a kódexeket. Az olasz fővárosban különös jelentőséget tulajdonítottak a két corvina visszaszerzésének, amit jól mutat a Gazzetta dell'Emilia című lap korabeli kommentárja: „Itália legalább egyetlenegyszer nem hagyta magát megcsalni sem ajándékokkal, sem

40 szép szavakkal. Keményen kitartott anélkül, hogy egy jottányit is engedett volna a saját jogaiból.” Alig öt évig örülhettek az olaszok, 1927-ben ugyanis újra útnak indították a kódexeket, és ismét Budapesten, ezúttal a Széchényi Könyvtárban csomagolták ki őket. A váratlan adományt Olaszország fasiszta miniszterelnökének, Benito Mussolininek kellett megköszönni, aki a corvinákat a
45 két állam közötti barátsági, együttműködési és döntőbírósi egyezmény megkötése után küldette Magyarországra. E hosszúra nyúlt történet alatt Törökországból majdnem negyven corvina került vissza, két részletben. Mindkét adomány hátterében a gyengélkedő Oszmán Birodalom kétségbeesett szövetségeskereső puhatolózása állt. Az első négy kötetet Abdul Aziz szultán
50 kedveskedett a hozzá 1869-ben – a Szezei-csatorna megnyitása után – ellátogató Ferenc Józsefnek, mint Mátyás király „utódjának”. A diplomáciatörténeti legendárium szerint ebben nagy szerepet játszott Andrássy Gyula miniszterelnök, aki „súgott” a szultánnak, mi lenne a kedves ajándék. A kódexeket Ferenc József – a magyaroknak tett gesztusként – ünnepélyes keretek közt azonnal
55 továbbadományozta a Magyar Nemzeti Múzeumnak. A corvinavadászoknak olykor nem is kellett messzire menniük, 1861-ben például kiderült, hogy a győri püspöki könyvtárban rejtőzik a XV. században élt pápai titkár, Flavio Biondo Firenzében készült kódexe. Hét esetben pedig gyűjtőktől kerültek a kódexek a magyar államhoz.

Sindelyes Dóra, HVG 2006/05. szám (adaptáció)

I

(30 pont/100 pont)

Válaszolj a következő kérdésekre!

1. Kinek a könyvtárában található könyveket nevezzük corvináknak? **(5 pont)**
2. Milyen okból gondolták, hogy nem maradt egyetlen corvina sem Magyarországon? **(5 pont)**
3. Mit jelent a corvinavadász szó? **(5 pont)**
4. Mit jelent az a kifejezés, hogy “súgott a szultánnak”? **(5 pont)**
5. A nemzetközi kapcsolatok hogyan segítettek két corvina Magyarországra kerülésében? **(5 pont)**
6. Milyen szerepet játszott V. Habsburg Ferenc a corvinák történetében? **(5 pont)**

II
(30 pont/100 pont)

Készíts egy kommentárt körülbelül 100 szóban az alábbi témáról!

Miért nevezzük politikai manőverezésnek a corvinák visszaszerzését?

III
(40 pont/100 pont)

Fogalmazás

A két téma közül válassz ki egyet, és írd egy minimum 300 szavas esszét!

1. lehetőség

Fontosnak tartod-e, hogy a nemzeti műkincsek az anyaország területén maradjanak, illetve oda kerüljenek vissza? Véleményedre indokold!

vagy

2. lehetőség

A modern technológiának köszönhetően a jelenlegi generáció minden idők legboldogabbika.